

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 00, 22 505 25 01, fax 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

UCHWAŁA NR 561/2024 Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 7 listopada 2024 r.

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej, działając na podstawie art. 78b ust. 2 w zw. z art. 59 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze, przedstawia:

„Opinię Naczelnej Rady Adwokackiej dotyczącą projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie wysokości opłaty za udział w egzaminie adwokackim (B 850; projekt z 28 października 2024 r.)”.

W dniu 30.10.2024 r. W Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy proces legislacyjny” udostępnione zostały projekty rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości, zmieniające:

1. rozporządzenie w sprawie wysokości opłat za udział w egzaminie adwokackim (B 850);
2. rozporządzenie w sprawie wysokości opłat za udziału w egzaminie radcowskim (B 851);
3. rozporządzenie w sprawie wysokości opłat za udział w egzaminie notarialnym (B 852)
4. rozporządzenie w sprawie wysokości opłat za udział w egzaminie komorniczym (B 853).

Projekt zmieniający rozporządzenie w sprawie wysokości opłat za udział w egzaminie adwokackim (B850) opracowano w wykonaniu upoważnienia zawartego w przepisie art. 78b ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości, po zaciągnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej, określa w drodze rozporządzenia wysokość opłaty egzaminacyjnej – nie wyższą niż równowartość minimalnego wynagrodzenia – uwzględniając konieczność prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia egzaminu adwokackiego. Aktualna opłata za udział w każdym z egzaminów zawodowych, w tym również w egzaminie adwokackim, jest równa 80% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Taka wysokość opłaty obowiązuje od 2014 r. i ulegała systematycznemu podwyższaniu wobec wzrastającej wysokości minimalnego wynagrodzenia. Od 2020 r., w którym opłata wynosiła 2 080 zł wzrosła ona do kwoty 3 393,60 zł w roku 2024, czyli na przestrzeni czterech lat o 1 313,60 zł.

W związku z niezwykle dynamicznym wzrostem minimalnego wynagrodzenia za pracę jako wskaźnika determinującego wysokość opłaty za egzamin zawodowy, pomimo wzrastających kosztów organizacji tych egzaminów, poczynając od 2023 roku koszty przeprowadzenia egzaminów rosną istotnie wolniej, niż kwota minimalnego wynagrodzenia, od której zależy

wysokość opłaty. W tej sytuacji Naczelna Rada Adwokacka przyjmuje inicjatywę obniżenia wysokości opłaty za udział w egzaminach zawodowych z pełną aprobatą. W opiniowanym rozporządzeniu przedstawiono propozycję obniżenia wskaźnika procentowego wysokości opłaty za udział w egzaminie adwokackim do poziomu 70% minimalnego wynagrodzenia, co w odniesieniu do aktualnej wysokości minimalnego wynagrodzenia oznacza, iż wynosiłaby ona 3 010,00 zł, czyli o ok. 380,00 zł mniej niż w roku ubiegłym.

Uzasadnienie opiniowanego projektu wskazuje, że opłata egzaminacyjna na proponowanym poziomie winna pozwolić na zbilansowanie kosztów przeprowadzenia egzaminów w kolejnych latach przy założeniu wzrostu wysokości minimalnego wynagrodzenia na poziomie zbliżonym do wzrostu kosztów przeprowadzenia tego egzaminu.

Naczelna Rada Adwokacka, dzieląc pogląd o zasadności zmniejszenia wysokości opłat za egzaminy zawodowe i ustalenia jej w proporcji właściwej do kosztów organizacji egzaminów, zwraca jednak uwagę, że proponowane w projekcie obniżenie nie uwzględnia istotnego dla zachowania dostępności do zawodu czynnika proporcji opłaty za egzamin adwokacki do możliwości finansowych i poziomu wynagrodzeń osób przystępujących do tego egzaminu. Wynagrodzenia młodych prawników bez tytułu zawodowego w niewielu tylko procentach przypadków przekraczają istotnie najniższe wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę. Ten stan determinowany jest wieloma czynnikami. Jest to liczba ofert osób z wykształceniem prawniczym, ale bez tytułu zawodowego, które poszukują zatrudnienia na rynku prawniczym, a także nieproporcjonalna do potrzeb tego rynku liczba prawników z tytułami zawodowymi, którzy poszukują zatrudnienia na początku swojej drogi zawodowej. Często są to osoby z małym doświadczeniem i praktyką niepozwalającą na osiągnięcie efektywności zawodowej na poziomie umożliwiającym wybór tylko dobrze płatnych ofert współpracy. Na uwagę należy mieć również czynnik w postaci kosztów utrzymania, które z miesięcznego wynagrodzenia na poziomie minimalnego wynagrodzenia za pracę pochłaniają z pewnością kwotę większą niż 30% tego wynagrodzenia.

Większość przystępujących do egzaminu adwokackiego osób to osoby, które ukończyły aplikację adwokacką, czyli osoby wstępujące do zawodu po przejściu najbardziej pożądaney drogi edukacji. Osoby te przez 3 lata ponoszą opłaty za aplikację, które od kilku lat utrzymują się na poziomie 5.850,00 zł za każdy rok aplikacji. Jednocześnie aplikacja adwokacka jest drogą do zawodu, która wymaga ogromnego zaangażowania czasowego w praktyczną naukę zawodu i przygotowanie do egzaminu zawodowego. Z uwagi jednak na wysokość opłat za aplikację i kosztów utrzymania praktycznie wszyscy aplikanci adwokaccy w trakcie aplikacji pracują w pełnym wymiarze czasu pracy w kancelariach, ale też w innych instytucjach pozwalających na uzyskanie stałych dochodów. Po 3 latach aplikacji i ponoszenia opłat z tego tytułu osoba przystępująca do egzaminu zobowiązana jest do poniesienia kolejnej opłaty. Często jest to wydatek stanowiący faktycznie formę ekonomicznej bariery dostępu do zawodu. Skoro bowiem udział w szkoleniu w ramach aplikacji wymagał opłacenia kosztów jej przeprowadzenia, to po jej zakończeniu oczekiwanie na uiszczenie kolejnej opłaty na drodze do uzyskania tytułu zawodowego wydaje się być nadmiernym obciążeniem, szczególnie w odniesieniu do osób, które ukończyły aplikację adwokacką i po raz pierwszy przystępują do egzaminu zawodowego.

W związku z powyższym, w ocenie Naczelnej Rady Adwokackiej, proponowane w projekcie rozporządzenia zmniejszenie opłaty za egzamin adwokacki nie jest adekwatne do faktycznych potrzeb i do uzasadnionych oczekiwań osób przystępujących do tego egzaminu. Obniżenie wskaźnika obowiązującego przy ustalaniu opłaty do poziomu 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę wydaje się rozwiązaniem możliwym do wprowadzenia i w sposób właściwy zabezpieczającym właściwy dostęp do zawodu.

Naczelna Rada Adwokacka konsekwentnie stoi na stanowisku, że samorząd adwokacki jest gotowy organizować egzamin adwokacki pod nadzorem Ministra Sprawiedliwości, realizując zdecentralizowaną formę władztwa publicznego w tym zakresie, w oparciu o opłatę zdecydowanie niższą niż opłata projektowana w przedmiotowym projekcie.

Reasumując, wskazać należy, że w opinii Naczelnej Rady Adwokackiej inicjatywa zmniejszenia wysokości opłaty za egzamin adwokacki stanowi właściwy kierunek i jest to godne poparcia rozwiązanie. Niemniej jednak Minister Sprawiedliwości powinien rozważyć przedstawioną powyżej możliwość dalej idącego obniżenia wysokości tej opłaty niż proponowana w projekcie opiniowanego rozporządzenia.

Uchwała wchodzi w życie z chwilą podjęcia.